

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.014.03.2017

P/17/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/070 – Rozwiązywanie problemów społeczno-ekonomicznych mieszkańców miast istotnie dotkniętych skutkami zmian gospodarczych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu.
Kontroler	1. Marek Lewandowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/125/2017 z dnia 4 lipca 2017 r. 2. Krzysztof Kubiak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/133/2017 z dnia 18 lipca 2017 r. (Dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu, ul. Ogrodowa 5B, 58-306 Wałbrzych, dalej: „PUP”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem PUP jest od dnia 1 września 2009 r. Marzena Radochońska, dalej: „Dyrektor”. (Dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena ogólna

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli¹ ocenia, że działania Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu związane z rozwiązywaniem problemów społeczno-ekonomicznych mieszkańców Miasta Wałbrzycha dotkniętych skutkami zmian gospodarczych, w obszarze zatrudnienia i rynku pracy były poprawne.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą PUP realizował zadania dotyczące wspierania mieszkańców w zakresie zatrudniania w szczególności poprzez realizowanie zaprogramowanych działań i przedsięwzięć odnoszących się bezpośrednio lub pośrednio do najważniejszych zdefiniowanych potrzeb Miasta Wałbrzycha, a dotyczących w szczególności: aktywizacji miejscowego rynku pracy, rozwoju i dostosowania form edukacji do potrzeb lokalnych, rozwoju przedsiębiorczości społecznej, współpracy z biznesem i instytucjami, wsparcia oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych. PUP monitorował m.in. w drodze dokonywania wizytacji, przebieg realizacji udzielonych osobom bezrobotnym form pomocy aktywizacji zawodowej. Zbadane wydatki poniesione przez PUP na realizację prowadzonych zadań dokonane zostały prawidłowo, z uwzględnieniem kryterium gospodarności i rzetelności. Przyniosły pozytywne efekty i przyczyniły się do poprawy sytuacji mieszkańców Miasta Wałbrzycha w obszarze zatrudnienia i rynku pracy. Plany, programy, działania PUP w związku z rocznym ustalaniem jego budżetów projektowane były głównie na dany rok budżetowy i nie odnosiły się wprost do celów strategicznych i operacyjnych obowiązujących w badanym okresie Strategii Zrównoważonego Rozwoju oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha. Mimo tego podejmowane i prowadzone działania PUP

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

zasadniczo korespondowały z założeniami przyjętymi w ww. dokumentach strategicznych². W wyniku ich realizacji, w ramach posiadanych sił i środków, uzyskiwano poprawę sytuacji zawodowej i społecznej adresatów działań, chociaż nie zawsze osiągnięto efekt trwałego zatrudnienia i likwidacji statusu bezrobotnego osób, którym udzielono pomocy. Działania PUP przyczyniły się do wyraźnego w badanym okresie zmniejszenia się liczby bezrobotnych w Wałbrzychu. Na koniec 2012 r. w PUP zarejestrowanych było ogółem 8 029 osób bezrobotnych, w tym 3706 (46,1%) długotrwale bezrobotnych, a na koniec 2016 r. ogółem 3 891 takich osób (o 51,5% mniej) w tym 1947 (50,0%) długotrwale bezrobotnych. Systematycznie malała stopa bezrobocia w Mieście Wałbrzychu, która była istotnie niższa od rejestrowanej w Powiecie Wałbrzyskim (ziemskim). Na koniec 2016 r. stopa bezrobocia w Mieście Wałbrzychu wynosiła 9,0 %, podczas gdy w Powiecie Wałbrzyskim (ziemskim) 19,3%.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Programowanie kierunków działań, uwzględniających wyniki rozpoznanych problemów

1.1. Począwszy od 2013 r. PUP realizował zadania w obszarze zatrudnienia i rynku pracy na podstawie porozumień zawartych przez Starostę Wałbrzyskiego oraz Prezydenta Miasta Wałbrzycha³ z dnia 23 stycznia 2013 r., 7 stycznia 2014 r. oraz 22 kwietnia 2015 r. Zgodnie z tymi porozumieniami Miasto Wałbrzych powierzyło Powiatowi Wałbrzyskiemu realizację zadań⁴ z zakresu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁵ (dalej: „ustawa o promocji zatrudnienia”). Powiat Wałbrzyski poprzez PUP w Wałbrzychu miał realizować zadania określone: w art. 9 ustawy o promocji zatrudnienia, w art. 11, art. 12a i art. 26e ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶ (dalej: ustawa o rehabilitacji zawodowej”), w rozdziale 6 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji.⁷ W badanym okresie Starosta Wałbrzyski oraz Prezydent Miasta Wałbrzycha, w związku z zawartymi porozumieniami, zawarli dwie umowy⁸ w sprawie wysokości, terminów i zasad przekazywania dotacji celowej. Ustalono w nich, że dotowany zobowiązany był m.in. do wykorzystania przekazanej dotacji do końca roku, na który została przyznana, do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej zadań powierzonych, zgodnie z zasadami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,⁹ do zwrotu niewykorzystanej części dotacji na rachunek Gminy Wałbrzych oraz do składania dotującemu sprawozdania z wykorzystania przekazanej dotacji w terminie do końca stycznia roku następnego,

² Także w obowiązujących w latach 2013-2016 Strategiach Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego.

³ Z dniem 1 stycznia 2013 r. miastu Wałbrzych przywrócony został status miasta na prawach powiatu z mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie przywrócenia miastu Wałbrzych statusu miasta na prawach powiatu oraz ustalenia granic powiatu wałbrzyskiego.

⁴ Na realizację przedmiotowych zadań Prezydent Miasta Wałbrzycha zobowiązał się do przekazywania Staroście Wałbrzyskiemu corocznej dotacji celowej, przekazywanej w okresach miesięcznych w wysokości 1/12 ustalonej kwoty dotacji, na rachunek bankowy Powiatu Wałbrzyskiego.

⁵ Dz.U. z 2017 r. poz. 1065 ze zm.

⁶ Dz.U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.

⁷ Dz.U. z 2014 r. poz. 1392 ze zm.

⁸ W dniu 22 kwietnia 2015 r. i w dniu 30 października 2015 r..

⁹ Dz.U. z 2016 r. poz. 1047 ze zm.

w formie sprawozdania rzeczowego i finansowego z realizacji powierzonego zadania.

(Dowód: akta kontroli str. 241-252)

W badanym okresie kwestie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Wałbrzycha i działania dla ich realizacji obejmowały w szczególności dwie Strategie Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha przyjęte przez Radę Miejską Wałbrzycha. Pierwsza obowiązująca do 2013 r.¹⁰ (dalej: „Strategia do 2013 r.”) oraz druga obowiązująca do 2020 r.¹¹ (dalej: „Strategia do 2020 r.”). Strategie te zawierały nadrzędne wytyczne dla istniejących oraz opracowanych (nowych i aktualizowanych) planów i programów dotyczących poszczególnych zadań strategicznych, a w obszarze zatrudnienia i rynku pracy definiowały najważniejsze problemy Miasta Wałbrzycha, do których zaliczono w szczególności: brak miejsc pracy, wykluczenie społeczne, mentalne i formalne problemy bezrobotnych, brak poczucia tożsamości z miastem i aktywności społecznej do działań na jego rzecz, ograniczone możliwości pracy dla osób nisko wykwalifikowanych, brak otoczenia i klimatu probiznesowego, brak odpowiednich warunków dla osób niepełnosprawnych.

Obie ww. Strategie nie wskazywały wprost osób/podmiotów odpowiedzialnych za realizację celów i zadań w nich określonych.

W przypadku Strategii do 2013 r. rozwiązywanie problemów społecznych upatrywano w szczególności w realizacji następujących celów strategicznych: „Wyszkolone i mobilne zawodowo społeczeństwo”¹², „Istnienie i utrwalenie klimatu probiznesowego”,¹³ „Istnienie sprawnego systemu przekwalifikowania zawodowego i zdobywania nowych kwalifikacji”.¹⁴

W przypadku Strategii do 2020 r. rozwiązywanie problemów społecznych związanych z przedmiotem niniejszej kontroli upatrywano w szczególności w realizacji następujących celów strategicznych: „Rozwinięty, konkurencyjny i innowacyjny przemysł”,¹⁵ „Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców miasta”,¹⁶ „Aktywizacja zawodowa mieszkańców”,¹⁷ „Nowoczesny i dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy system edukacji oraz podnoszenia kwalifikacji”.¹⁸

Zarówno Strategia do 2013 r. jak i Strategia do 2020 r. zawierały zestaw wskaźników do ich monitorowania. W przypadku Strategii do 2013 r. była to m.in.:

¹⁰ Przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Wałbrzycha nr XLIV/282/05 z dnia 11 października 2005 r.

¹¹ Przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Wałbrzycha nr LXIII/645/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. Rozpoczęcie procesu opracowania tej Strategii miało miejsce w dniu 18 grudnia 2013 r., sformułowanie jej ostatecznej wersji nastąpiło w dniu 15 maja 2014 r.

¹² M.in. poprzez: dostosowanie struktur szkolnictwa do potrzeb lokalnych, krajowych, europejskich; rozwój form edukacji pozaszkolnej; rozwój edukacji dla osób o niskich kwalifikacjach.

¹³ M.in. poprzez: sprawnie i dobrze funkcjonującą informację dla przedsiębiorców, nawiązanie współpracy z przedstawicielami małych i średnich przedsiębiorstw oraz usprawnianie sposobu załatwiania spraw administracyjnych.

¹⁴ M.in. poprzez: stworzenie katalogu potrzeb zawodowych dla lokalnych, zbudowanie systemu komunikacji pomiędzy biznesem, szkołami i instytucjami, powiązanie biznesu z praktykami osób uczących się.¹⁴

¹⁵ M.in. poprzez poszukiwanie inwestorów oraz aktywny udział w wymianie know-how (konferencje, kongresy, debaty itp.).

¹⁶ M.in. poprzez: weryfikację aktualnego systemu zachęt i ułatwień dla podejmowania działalności gospodarczej, stworzenie programu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości; promowanie i rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw z instytucjami otoczenia biznesu (IOB).

¹⁷ M.in. poprzez: aktywizację zawodową osób bezrobotnych i niepełnosprawnych; rozwój przedsiębiorczości społecznej, w tym tworzenie spółdzielni socjalnych.

¹⁸ M.in. poprzez: aktywizację zawodową osób bezrobotnych i niepełnosprawnych; rozwój przedsiębiorczości społecznej, w tym tworzenie spółdzielni socjalnych.

stopa zatrudnienia (liczba pracujących na 1000 mieszkańców), przyrost miejsc pracy w ciągu roku, liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, stopa bezrobocia, udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w%). W przypadku Strategii do 2020 r. wskaźnikami monitorującymi była m.in. stopa bezrobocia oraz liczba: nowych lub utrzymanych miejsc pracy w Wałbrzyskiej podstrefie WSSE „Invest-Park”; zorganizowanych/odbytych konferencji, kongresów, debat w ramach wymiany know-how; podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców; zawartych porozumień o współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, a instytucjami otoczenia biznesu; osób bezrobotnych korzystających z różnych form aktywizacji zawodowej oferowanych przez PUP; zawartych porozumień o współpracę między szkołami, a przedstawicielami biznesu.

Strategia do 2020 r. zawierała ogólną informację na temat stanu realizacji Strategii do 2013 r. wskazując, że zdecydowana większość przyjętych zadań w tym dokumencie, miała charakter złożony, wieloetapowy i ciągły, z niewielką liczbą zdefiniowanych zadań o charakterze działań jednorazowych. W związku z tym, że wielu problemów nie udało się ostatecznie rozwiązać podano, iż naturalną konsekwencją będzie ich kontynuacja w nowej Strategii.¹⁹ Przedmiotowa informacja nie wskazywała wprost podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii do 2013 r., w tym w odniesieniu do zadań/działań przez nie zrealizowanych.

Problemy społeczno-ekonomiczne mieszkańców Miasta Wałbrzycha w obszarze zatrudnienia i rynku pracy oraz ich rozwiązywanie przedstawiały także obowiązujące w badanym okresie: Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009-2015²⁰ oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2016 - 2020²¹.

Celem strategicznym Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009-2015 (dalej także: GSRPS do 2015 r.), było zapewnienie warunków harmonijnego rozwoju oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Wałbrzych, a jako obszary priorytetowe wskazano w szczególności: wspieranie mieszkańców miasta w aktywnej obecności na lokalnym rynku pracy i podejmowaniu przez nich inicjatyw gospodarczych oraz wykształcone i mobilne społeczeństwo²². W przyjętych obszarach priorytetowych GSRPS do 2015 r. wyznaczono cele operacyjne. I tak

¹⁹ W odniesieniu do stopnia realizacji Strategii do 2013 r., w zakresie celów wskazanych wcześniej w niniejszym wystąpieniu wskazano m.in., że: podjęto współpracę szkół zawodowych z przedsiębiorstwami (np. Zespół Szkół nr 5 współpracuje z firmą Faurecia Wałbrzych S.A. oraz Toyota Motor Manufacturing), przeprowadzono darmowe szkolenia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym seniorów z zakresu obsługi komputera oraz nauki języków obcych, rozpoczęto realizację projektu pn. „Modernizacja Centrów Kształcenia Zawodowego na Dolnym Śląsku”, opracowano pakiet przedsiębiorczości zawierający preferencyjne stawki podatków i opłat administracyjnych dla nowych firm i przedsiębiorstw tworzących miejsca pracy, rozpoczęto współpracę z wyspecjalizowanymi instytucjami zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości, pozyskiwaniem przedsiębiorców i profesjonalną obsługą inwestorów (np. Polską Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Dolnośląską Agencją Rozwoju Regionalnego, Dolnośląskim Parkiem Technologicznym „T-Park”, Radą Gospodarczą Aglomeracji Wałbrzyskiej), podjęto współpracę szkół zawodowych z przedsiębiorstwami, zorganizowano spotkanie pracodawców, szkół, instytucji szkoleniowych, agencji pośrednictwa pracy, instytucji wspierających lokalny rynek pracy z osobami poszukującymi pracy.

²⁰ Przyjęta uchwałą nr XXXVI/349/09 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 27 marca 2009 r.

²¹ Przyjęta uchwałą nr XVII/231/15 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 29 grudnia 2015 r.

²² Osobą odpowiedzialną za aktualizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009 – 2015, został Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, który zobowiązany był do przeprowadzania w imieniu Prezydenta procesu bieżącej aktualizacji Strategii oraz odpowiadał za jej monitoring i ewaluację. Przyjęte na 2009 r. w tej Strategii wskaźniki monitorujące odnosiły się m.in. liczby osób bezrobotnych: zarejestrowanych, zarejestrowanych z prawem do zasiłku oraz zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, praktyk zawodowych.

w obszarze: „Wspieranie mieszkańców miasta w aktywnej obecności na lokalnym rynku pracy i podejmowanie przez nich inicjatyw gospodarczych” jako cele operacyjne zapisano m.in.: a) doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin pozostających w ubóstwie ze względu na niemożność uzyskania pracy lub jej utrzymania, b) zwiększenie szans na podjęcie i utrzymanie pracy zawodowej, c) zwiększenie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w poszukiwaniu zatrudnienia, d) uzyskanie lub podwyższenie kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy. Dla realizacji powyższych celów operacyjnych w GSRPS do 2015 r. przypisano konkretne działania²³.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020 (dalej także: SRPS do 2020 r.) wskazywała wprost cele strategiczne, których realizatorem lub współrealizatorem²⁴ był PUP,²⁵ a to cel strategiczny:

1. „Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym” i związane z nim cele operacyjne wraz z kierunkami działań : a) „Aktywizacja rynku pracy”²⁶, b) „Efektywna i zintegrowana oferta służb zatrudnienia, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych”²⁷, c) „Rozwój ekonomii społecznej i innych form na rzecz integracji społecznej,”²⁸
2. „Zintegrowany system wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych” i związany z nim cel operacyjny wraz z kierunkami działań: „Rozwijanie

²³ M.in.: praca socjalna z rodzinami dotkniętymi bezrobociem mająca na celu zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia, w tym w ramach projektu systemowego „Od bierności do aktywności” z POKL poprzez: odpowiednie przygotowanie i wspieranie w poszukiwaniu pracy, znalezieniu ofert pracy, kontaktach z pracodawcami; kierowanie do doradcy zawodowego, motywowanie do podjęcia nauki, uczestnictwa w kursach, szkoleniach - we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (poza tą pozycją w przedmiotowej Strategii, w przypadku wszystkich pozostałych celów i działań w niej określonych nie wskazywano podmiotów odpowiedzialnych/współodpowiedzialnych za ich realizację); upowszechnianie kontraktu socjalnego, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w jej działaniach; inicjowanie środowiskowych form wsparcia dla bezrobotnych w ramach aktywizacji środowiska lokalnego metodą Centrum Aktywności Lokalnej; eliminowanie negatywnych następstw bezrobocia długookresowego poprzez uczestnictwo w Klubach Integracji Społecznej.

²⁴ M.in. z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Biurem Kultury, Sportu, Turystyki i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu, organizacjami pozarządowymi.

²⁵ Osobą odpowiedzialną za monitoring i ewaluację Strategii do 2020 r. był Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, który do końca listopada każdego roku, począwszy od 2017 r. do 2020 r. był zobowiązany do przeprowadzenia w imieniu Prezydenta procesu bieżącej oceny realizacji Strategii.

²⁶ M.in.: wspieranie rozwoju gospodarczego wykorzystującego potencjał turystyczny i naukowy Wałbrzycha oraz dogodnego geograficznego położenia miasta (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba nowoutworzonych miejsc pracy w wybranych sektorach); wspieranie samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze mikro i małych przedsiębiorstw (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, liczba refundacji na wyposażenie /wyposażenie miejsc pracy – formy subsydiowania); wspieranie powstawania spółdzielni socjalnych (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba nowopowstałych spółdzielni i liczba ich członków).

²⁷ M.in.: systemowa integracja działań służb zatrudnienia i pomocy społecznej w obszarze wykluczenia społecznego (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba osób zaktywizowanych w ramach poszczególnych instrumentów); harmonizacja rynku pracy poprzez rozwój metod i form współpracy PUP z przedsiębiorcami (termin realizacji na bieżąco, miernik: wskaźnik zawodów deficytowych); dostosowanie i uelastycznienie oferty PUP do zmieniających się potrzeb na rynku pracy (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba osób objętych nowymi formami pracy).

²⁸ M.in.: podejmowanie działań w celu mobilizowania klientów pomocy społecznej do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się – podpisywanie kontraktów socjalnych (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba zawartych kontraktów socjalnych); promowanie form zatrudnienia socjalnego oraz innych projektów dla osób zagrożonych i wykluczonych społecznie m.in. spółdzielnie socjalne i zatrudnienie wspierane (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba osób objętych zatrudnieniem wspieranym); aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (termin realizacji na bieżąco, miernik: odsetek osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, liczba osób bezrobotnych objętych poradnictwem i pośrednictwem pracy).

zróżnicowanych form rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych".²⁹

Obowiązujące w badanym okresie Strategie Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha oraz Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha zawierały wskaźniki realizacji przyjętych w nich celów odnoszące się do kryteriów ilościowych, bez wskazywania ich wartości docelowych, co utrudniało ocenę skuteczności zadań realizowanych przez PUP.

Plany, programy, działania PUP dotyczące rozwiązywania problemów społeczno-ekonomicznych mieszkańców Miasta Wałbrzycha w obszarze zatrudnienia i rynku pracy, w związku z rocznym ustalaniem jego budżetów, projektowane były głównie na dany rok budżetowy i nie odnosiły się wprost do celów strategicznych i operacyjnych obowiązujących w badanym okresie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha. Niemniej jednak realizowane działania PUP zasadniczo korespondowały z założeniami przyjętymi w ww. dokumentach strategicznych.

(Dowód: akta kontroli str.436-442)

1.2. W latach 2013-2016 w PUP realizowanych było ogółem 39 projektów, programów, działań w obszarze zatrudnienia i rynku pracy (promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia, aktywizacja zawodowa), na rzecz Miasta Wałbrzych³⁰ i powiatu wałbrzyskiego), na które wydatkowano łącznie 174 280,5 tys. zł, z tego z budżetu państwa (przekazane przez Wojewodę Dolnośląskiego) 17 298,8 tys. zł, ze środków Unii Europejskiej 23 989,5 tys. zł, z Funduszu Pracy 132 581,3 tys. zł oraz z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 415,9 tys. zł. Z przedmiotowych 39 projektów 31 było finansowanych ze środków Funduszu Pracy (FP) z tego 24 (61,5%) w ramach rezerwy Ministra Pracy i Polityki Socjalnej (MPiPS),³¹ sześć ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)³² oraz dwa ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS)³³.

(Dowód: akta kontroli str. 235 – 240)

²⁹ Organizowanie szkoleń i kursów dla osób niepełnosprawnych chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe lub przekwalifikować się zawodowo (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba szkoleń i kursów oraz liczba osób w nich uczestniczących); promowanie i wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba stanowisk pracy nowoutworzonych i dostosowanych); promowanie i wspieranie zatrudnienia wspomaganego w tworzeniu i przystosowaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba osób zatrudnionych w nowoutworzonych miejscach pracy i liczba dostosowanych stanowisk pracy); organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy na rzecz bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba zorganizowanych usług i wprowadzonych instrumentów rynku pracy); wspieranie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba osób, które podjęły własną działalność gospodarczą); realizacja projektów i programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo (termin realizacji na bieżąco, miernik: liczba realizowanych projektów i osób w nich uczestniczących).

³⁰ Na rzecz Miasta Wałbrzycha wydatkowano 107 709,5 tys. zł (61,9%).

³¹ M.in.: „Umiem więcej”, „Nowe perspektywy”, „Kolejna szansa”, „Podtopienia w regionie”, „Wspólne możliwości”, „Kapitałny biznes”, „Krok w stronę zatrudnienia”, „Postaw na rozwój”, „Nie bądź beczynny”, „Zacznij zmiany”, „Działaj”, „Praca dla młodych”, „Praca dla osób w wieku 30-50 lat”, „Praca dla osób powyżej 50 roku życia”, Projekt pilotażowy „Twoja kariera-twój wybór” realizowany w ramach programu MPiPS „Młodzi na rynku pracy”.

³² W ramach dwóch programów operacyjnych, tj. „Kapitał Ludzki” i „Wiedza, Edukacja, Rozwój”.

³³ Finansowanie w ramach kształcenia ustawicznego pracodawców i ich pracowników (m.in: kursów, szkoleń, egzaminów, badań lekarskich).

1.3. W okresie objętym kontrolą PUP wnioskował o przydział środków pozabudżetowych z rezerwy MPiPS w łącznej kwocie 7 120, 4 tys. zł. W ramach tej kwoty zamierzano realizować 24 programy związane z promocją zatrudnienia, łagodzeniem skutków bezrobocia i aktywizacją zawodową³⁴. We wszystkich przypadkach PUP otrzymał dofinansowanie na wnioskowane programy, niemniej nie zawsze w pełnej wysokości. Na realizację powyższych zamierzeń przyznano bowiem PUP środki w łącznej kwocie 6 000,3 tys. zł, tj. o 1 117,4 tys. zł mniejsze (o 15,7%) niż wnioskowano. We wnioskowanej wysokości przekazane zostały środki na realizację 20 projektów o łącznej wartości 4 963,0 tys. zł, w tym wszystkich ośmiu zaplanowanych na 2014 r. o łącznej wartości 1 289,6 tys. zł. Wnioskowane kwoty zmniejszono w stosunku do czterech projektów na wartość 2 117,4 tys. zł, na które przyznano kwotę w wysokości 1,0 mln zł. Między innymi o 837,1 tys. zł zmniejszono środki wnioskowane na realizację projektu „Klucz do sukcesu”.

(Dowód: akta kontroli str. 397- 398)

1.4. Miasto Wałbrzych nie powołało Rady Rynku Pracy. W okresie od 10 lutego 2012 r. do 19 listopada 2015 r. w pracach Powiatowej Rady Rynku Pracy w Wałbrzychu uczestniczył Prezydent Miasta Wałbrzycha. W składzie powołanej przez Starostę Wałbrzyskiego³⁵ Powiatowej Radzie Zatrudnienia nie było do dnia zakończenia kontroli przedstawiciela Miasta Wałbrzycha. Rada ta nie inspirowała przedsięwzięć związanych z łagodzeniem skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, a tylko opiniowała działania podejmowane przez PUP w tym zakresie.

W latach 2013 – 2016 Powiatowa Rada Rynku Pracy w Wałbrzychu (od 2016 r. Powiatowa Rada Zatrudnienia) odbyła ogółem 16 posiedzeń³⁶, na których omawiano m.in. aktualną sytuację na rynku pracy, zatwierdzano: na poszczególne lata budżetowe wydatki z Funduszu Pracy przeznaczone na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej; sprawozdania roczne z wykorzystania środków na realizowane programy; kierunki szkoleń w ramach aktywizacji zawodowej. Ponadto Rada dokonywała umorzeń nienależnie pobranych świadczeń finansowych z Funduszu Pracy, wydawała opinie w sprawie utworzenia nowych kierunków kształcenia w szkołach oraz akceptowała działania prowadzone przez PUP w zakresie realizowanych programów.

(Dowód: akta kontroli str. 385-386)

1.5. PUP był realizatorem obowiązujących w badanym okresie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha do 2013 r. i na lata 2014-2020.

Za 2013 r. PUP nie przedłożył Miastu Wałbrzych³⁷ sprawozdania z realizacji Strategii do 2013 r., a jedynie „Sprawozdanie za 2013 r. z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu oraz realizowanych zadań w ramach aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobociu” (sprawozdania takie PUP złożył do Miasta Wałbrzych także za lata 2014-2016). PUP corocznie za lata 2014-2016 przedkładał Urzędowi Miejskiemu w Wałbrzychu jednostronne, niekwestionowane przez adresata sprawozdania z realizacji Strategii do 2020 r. w odniesieniu do celu strategicznego

³⁴ Wnioskowano m.in. o środki na realizację programów: „Umiem więcej”, „Nowe perspektywy”, „Podtopienia w regionie”, „Kolejna szansa”, „Otrzymałem szansę.”

³⁵ Dnia 19 listopada 2015 r.

³⁶ W roku 2013 Rada odbyła cztery posiedzenia, w roku 2014 dwa posiedzenia, w roku 2015 pięć posiedzeń i w roku 2016 pięć posiedzeń.

³⁷ Miasto Wałbrzych nie żądało przedłożenia przez PUP takiego sprawozdania.

„Aktywizacja zawodowa mieszkańców miasta” z określeniem ustalonych w tej Strategii mierników jego monitorowania, tj. w zakresie: liczby osób bezrobotnych, które skorzystały z udzielonych im przez PUP form aktywizacji zawodowej³⁸ oraz stopy bezrobocia wg stanu na koniec roku sprawozdawczego³⁹. PUP składając Miastu Wałbrzych w latach 2014-2016 sprawozdania z realizacji Strategii do 2020 r. nie wnioskował o dokonanie zmian w tym dokumencie. Dyrektor PUP wskazała, że działania prowadzone przez PUP zgodne były z powyższą Strategią i dokument ten nie wymagał zmian przypisanych w nim PUP celów strategicznych.

W badanym okresie PUP nie składał sprawozdań Miastu Wałbrzych z realizacji obowiązujących Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009-2013 oraz 2016-2020.

Natomiast corocznie PUP przedkładał Miastu Wałbrzych *Sprawozdania z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu oraz realizowanych zadań w ramach aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobociu*, które zawierały informacje dotyczące w szczególności:

- a) rynku pracy w Mieście Wałbrzychu i powiecie wałbrzyskim, w tym m.in.: wielkość środków w dyspozycji PUP i poziom ich wydatkowania; ilość osób aktywizowanych z udziałem środków Funduszu Pracy i bezkosztowo; działania podejmowane wobec bezrobotnych i poszukujących pracy oraz osób niepełnosprawnych (w tym w ramach realizowanych programów i projektów) finansowane ze Środków Funduszu Pracy (np. prace interwencyjne, społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże, szkolenia, jednorazowe środki na podjęcie działalności) oraz środków PFRON (np. środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia stanowisk pracy),
- b) monitorowania procesu aktywizacji osób bezrobotnych (ilość wizytacji na różnych etapach udzielonych form aktywizacji zawodowej),
- c) innych realizowanych zadań w ramach aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych (np. poradnictwo zawodowe, projekty konkursowe i partnerskie, pośrednictwo pracy- organizacja giełd i targów pracy, usługi EURES – porady i informacje o ofertach pracy i warunkach życia za granicą).

(Dowód: akta kontroli str. 45-240, 264-266)

1.6. Od 2014 r. (sprawozdanie za 2013 r.) PUP składał corocznie Miastu Wałbrzych sprawozdania finansowe zawierające informacje z wykorzystania środków (dotacji) otrzymanych za pośrednictwem Starosty Wałbrzyskiego na współfinansowanie kosztów funkcjonowania PUP, w związku z realizacją zawartych porozumień pomiędzy Miastem Wałbrzych i Powiatem Wałbrzyskim na zadania z zakresu ustawy o promocji zatrudnienia. Sprawozdania nie zawierały informacji o potrzebach w zakresie wsparcia rynku pracy. Wszystkie złożone sprawozdania za lata 2013–2016 zostały przyjęte przez Miasto Wałbrzych bez uwag i zastrzeżeń. W tym okresie Miasto Wałbrzych nie wносиło żadnych sugestii ani wytycznych dla PUP, co do dalszej działalności na rzecz polityki rozwoju rynku pracy.

(Dowód: akta kontroli str. 253 - 266)

³⁸ W szczególności.: szkolenia, roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, doposażenie miejsc pracy (bony: szkoleniowe, stażowe, na zatrudnienie, na zasiedlenie).

³⁹ Za 2014 r. Miasto Wałbrzych – 13,2% i powiat wałbrzyski 25,9% oraz odpowiednio za 2015 r. – 10,4% i 21,6%, a za 2016 r. – 9,0% i 19,3% (na koniec grudnia 2013 r. stopa bezrobocia dla Miasta Wałbrzycha wynosiła 16,7%, a dla powiatu wałbrzyskiego 32,0%).

1.7. W listopadzie 2016 r. PUP dokonał analizy i oceny wpływu „Programu Rodzina 500+” na lokalny rynek pracy w okresie od kwietnia do października 2016 r.⁴⁰ Z treści sporządzonej na tą okoliczność notatki wynikało, iż nie odnotowano zwiększonej liczby rejestracji osób bezrobotnych. Osoby bezrobotne rejestrowały się głównie z powodu utraty zatrudnienia. W tym okresie zaobserwowano nieznacznie zwiększoną liczbę rejestracji partnerów i mężów-ojców, którzy zaraz po rejestracji pobierali zaświadczenia w celu uzyskania powyższego świadczenia. Autor notatki informował, iż pracodawcy zgłaszający w tym okresie do PUP oferty pracy sygnalizowali, iż zaczynają mieć coraz większe problemy ze znalezieniem pracowników w branży gastronomicznej, handlowej i przy pracach prostych, gdzie osoby zarabiają najniższe wynagrodzenie. Wynikało to z faktu braku motywacji do podjęcia pracy za najniższe wynagrodzenie, w sytuacji uzyskiwania świadczeń w ramach Programu Rodzina 500+. Z obserwacji pracowników PUP wynikało, że niektóre osoby bezrobotne w stosunku, do których został ustalony II profil pomocy pozwalający na szerokoprofilową aktywizację, w momencie ponownego profilowania, w którym program Rodzina 500+ był wdrażany, wsparcie to było wymieniane, jako jeden z powodów, dla którego osoba bezrobotna nie mogła podjąć zatrudnienia.

(Dowód: akta kontroli str. 383-384)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że PUP poprawnie programował projekty i programy dla realizacji celów określonych w obowiązujących w badanym okresie Strategiach Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha oraz Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha i odnoszących się do aktywizacji zawodowej jego mieszkańców, w szczególności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podejmowane przez PUP projekty, programy i działania wynikały także z właściwego rozpoznania problemu bezrobocia i jego struktury, oraz wprost lub pośrednio korespondowały z tymi Strategiami. PUP oferował osobom bezrobotnym, niepełnosprawnym i poszukującym pracy szeroki wachlarz form aktywizacji zawodowej, na których realizację z dostępnych źródeł sprawnie pozyskiwał środki finansowe oraz monitorował proces przebiegu udzielonej formy aktywizacji na różnych etapach jej realizacji. Ocena skuteczności realizacji zadań przez PUP w odniesieniu do celów określonych w Strategiach była utrudniona, z powodu nieokreślenia w tych dokumentach wartości docelowych wskaźników przyjętych do ich oceny.

2. Działania dla realizacji przyjętych założeń, ich finansowanie i monitorowanie, a także ich skuteczność i efektywność dla ograniczenia negatywnych skutków zmian gospodarczych w miastach

2.1. W 2012 r. PUP realizując zadania Powiatu Wałbrzyskiego, w skład, którego wchodziło wówczas także Miasto Wałbrzych, wydatkował ogółem kwotę 10 652,4 tys. zł. Od 2013 r. kontrolowana działalność PUP obejmowała zarówno zadania Powiatu Wałbrzyskiego, jak i Miasta Wałbrzycha, jako miasta na prawach powiatu. W 2013 r. na swoją działalność PUP wydatkował kwotę 11 352,1 tys. zł,

⁴⁰ Biuro Zarządzania Strategicznego, Nadzoru Właścicielskiego, Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego.

z czego 1 908,4 tys. zł stanowiła dotacja Miasta Wałbrzych (16,8%). W 2014 r. dotacja Miasta Wałbrzych wyniosła 2 340,2 tys. zł i pokryła w 20,3% wydatki PUP, które wynosiły 11 505,5 tys. zł. W 2015 r. PUP wydatkował ogółem 9 687,6 tys. zł, w tym z dotacji z Miasta Wałbrzycha 2 287,0 tys. zł⁴¹ (23,6%), natomiast w 2016 r. kwoty te stanowiły odpowiednio 9 583,7 tys. zł i 2 576,4 tys. zł⁴² (26,9%).

W badanym okresie PUP na realizację zadań Powiatu Wałbrzyskiego oraz Miasta Wałbrzycha wydatkował ogółem kwotę 216 409,4 tys. zł, w tym 42 128,9 tys. zł na własną działalność. W wydatkach tych największą kwotę stanowiły opłaty składek zdrowotnych za bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Wypłata powyższych zasiłków finansowana była z budżetu państwa i realizowana w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. W latach 2013 – 2016 z powyższego tytułu wypłacono ogółem 23 708,5 tys. zł,⁴³ a Miasto Wałbrzych na rzecz działalności PUP przekazało dotacje w łącznej wysokości 9 112 tys. zł. Dotacja przekazana przez Miasto Wałbrzych w latach 2013-2016 stanowiła 4,2% ogólnych wydatków PUP.

(Dowód: akta kontroli str. 253 – 263, 309 – 312)

W latach 2013 – 2016 na realizację zadań związanych z aktywizacją zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia PUP pozyskał łącznie 200 439,8 tys. zł, z czego wydatkował 197 989,0 tys. zł (98,8%). W dokumentacji związanej z realizacją powyższych zadań PUP nie dokonywał podziału otrzymanych środków na działania na rzecz powiatu wałbrzyskiego i miasta Wałbrzycha. Dla potrzeb kontroli dokonano wyliczenia wydatkowanych środków finansowych na rzecz Miasta Wałbrzycha. Podstawą dokonanych wyliczeń była liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na jego terenie. Ustalono, że w badanym okresie na działania związane z łagodzeniem skutków bezrobocia w Mieście Wałbrzych przeznaczone zostały środki finansowe w łącznej kwocie 123 904,6 tys. zł⁴⁴. W powyższej kwocie środki z budżetu państwa wyniosły 15 291,6 tys. zł (12,3%), środki z budżetu Unii Europejskiej - 15 126,3 tys. zł (12,2%), środki z Funduszu Pracy - 82 382,8 tys. zł (66,5%), środki z PFRON - 415,9 tys. zł (0,3%) i środki z budżetu województwa dolnośląskiego - 10 688,0 tys. zł (8,6%). Wydatkowanych zostało łącznie 122 497,7 tys. zł, co stanowiło 98,9% kwoty pozyskanej. Wydatkowano 100,0% środków pochodzących z budżetu państwa, 99,5% (15 044,9 tys. zł) środków z budżetu Unii Europejskiej, 99,5% dotacji z Funduszu Pracy (81 971,8 tys. zł), 97,6% (10 434,6 tys. zł) z budżetu województwa dolnośląskiego i 92,0% (382,2 tys. zł) z PFRON.

(Dowód: akta kontroli str. 269-279, 393, 446-455)

2.2. Niewykorzystane przez PUP w latach 2013 – 2016 środki w ogólnej kwocie 1 406,9 tys. zł, (1,1% otrzymanych dotacji) zostały, zwrócone. I tak dokonano zwrotu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w wysokości 81,4 tys. zł (0,5% kwoty otrzymanej), z Funduszu Pracy - 411,0 tys. zł (0,5%), do budżetu województwa dolnośląskiego zwrócono 253,4 tys. zł (0,2%) i na rzecz PFRON 33,3 tys. zł (0,2%). Zwrot środków wynikał z niższych niż planowano kosztów realizacji poszczególnych projektów.

(Dowód: akta kontroli str. 393)

⁴¹ Dotacja przekazana została w kwocie 2 288 818 zł. Niewykorzystana dotacja w kwocie 1 772 zł została zwrócona Gminie Wałbrzych.

⁴² Dotacja przekazana została w kwocie 2 576 702 zł. Niewykorzystana dotacja w kwocie 265 zł została zwrócona Gminie Wałbrzych.

⁴³ W 2012 r. wypłacono 6 318,0 tys. zł.

⁴⁴ W roku 2013 pozyskano kwotę 37 924,5 tys. zł, w 2014 r. kwotę 32 606,9 tys. zł, w 2015 r. kwotę 27 992,8 tys. zł i w 2016 r. kwotę 25 380,4 tys. zł

2.3. W 2013 r. średnia wielkość nakładów (ze wszystkich źródeł) ponoszonych przez PUP na jednego petenta stanowiła 3 703 zł. W roku 2014 wyniosła 3 732 zł, w 2015 r. - 3 483 zł i w 2016 r. - 3 713 zł. W 2013 r. średnia wielkość nakładów ponoszonych przez Miasto Wałbrzych⁴⁵ na jednego petenta załatwanego przez PUP z terenu Wałbrzycha wyniosła 175 zł. W 2014 r. kwota ta wzrosła do 244 zł, w 2015 r. do 258 zł, a w 2016 r. do 334 zł. Na jednego petenta z terenu miasta Wałbrzycha w 2013 r. PUP wydatkował ze środków pozabudżetowych⁴⁶ kwotę 3 451 zł. W 2014 r. kwota ta wynosiła 3 385 zł, w 2015 r. - 3 063 zł i w 2016 r. - 3 266 zł.

(Dowód: akta kontroli str. 388)

2.4. Zdaniem Dyrektora PUP najskuteczniejszą formą działania w zakresie aktywizacji zawodowej i łagodzenia skutków bezrobocia w latach 2013-2016 były formy pomocy, które wiązały się z zatrudnianiem w ramach umowy o pracę lub z samozatrudnieniem (podjęciem działalności gospodarczej). W ramach tych działań dokonywano podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą zwrotu poniesionych kosztów związanych z wyposażeniem lub doposażeniem stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych. Skierowany bezrobotny w ramach tej formy aktywizacji miał możliwość podjęcia zatrudnienia w ramach umowy o pracę na okres co najmniej 24 miesięcy. Inną formą refundacji pracodawcom zatrudniającym osoby bezrobotne w ramach prac interwencyjnych był zwrot części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne za skierowanego bezrobotnego. W ramach tej formy pomocy bezrobotny był uprawniony do podjęcia zatrudnienia w okresie od sześciu do 48 miesięcy. Wśród bezrobotnych przedsiębiorców dominowała forma aktywizacji polegająca na zwrocie środków zainwestowanych przez te osoby w uruchomienie działalności gospodarczej. W ramach tej formy pomocy uruchamiający działalność zobowiązani są do jej prowadzenia przez okres, co najmniej 12 miesięcy. Działania PUP nakierowane były na realizację powyższych form działania w ramach otrzymywanych na ten cel środków

Analiza podejmowanych w badanym okresie działań PUP wskazuje, że w znacznej mierze nakierowane były one na realizację najskuteczniejszych z punktu widzenia aktywizacji zawodowej i integracji społecznej form pomocy, z których korzystało najwięcej bezrobotnych, tj. takich jak: staże, prace społecznie użyteczne (w tym wykonywane w ramach Programu Aktywizacja i Integracja), wypłata jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, doposażenie miejsc pracy. Przykładowo w latach 2014-2016 ze staży korzystało rocznie od 1111 do 1289 bezrobotnych, a w ramach prac społecznie użytecznych udział brało od 642 do 736 bezrobotnych.

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej w PUP w 2013 r. wynosił 81,6, w 2014 r. - 42,86, w 2015 r. - 43,27, a w 2016 r. - 74,50 i tylko w 2013 r. był wyższy od tego wskaźnika w skali kraju⁴⁷. Z kolei wskaźnik efektywności kosztowej podstawowych form aktywizacji zawodowej w PUP w 2013 r. wyniósł 14 715,77, w 2014 r. - 13 334,08, w 2015 r. - 15 803,01

⁴⁵ Z dotacji przekazanych przez Miasto Wałbrzych.

⁴⁶ W szczególności środki PFRON, Funduszu Pracy, UE.

⁴⁷ Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w skali Polski w 2013 r. wynosił - 68,2, w 2014 r. - 76,25, w 2015 r. - 43,91, a w 2016 r. - 78,74.

i w 2016 r. - 14 933,67. W skali kraju wskaźnik ten kształtował się na poziomie odpowiednio: 11 309,43, 11 174,5, 12 996,00 i 11 291,32.

(Dowód: akta kontroli str. 264—266,462-464)

2.5. Według wyjaśnień Dyrektora PUP otrzymywane w latach 2013 – 2016 środki finansowe na działania związane z promocją zatrudnienia, łagodzeniem skutków bezrobocia i aktywizacją zawodową zaspokajały potrzeby Miasta Wałbrzycha w tym zakresie. Z szacunków PUP wynika, iż w Mieście Wałbrzychu istniała grupa około 1400 osób, którym statut bezrobotnego odpowiada, osoby te nie będą uczestniczyły w oferowanych formach aktywizacji zawodowej, gdyż nie posiadają motywacji do podjęcia pracy. Dla większości z nich świadczenia otrzymywane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu zapewniały egzystencję na minimalnym poziomie. Dotyczy to osób, dla których określony został tzw. trzeci profil pomocy, tj. osób najbardziej oddalonych od rynku pracy.

(Dowód: akta kontroli str. 462-464)

2.6. W 2012 r. PUP wypłacił 24 864 *zasiłki dla bezrobotnych* (wraz ze składkami zdrowotnymi) w łącznej kwocie 18 063,2 tys. zł. W latach 2013- 2016 liczba wypłaconych zasiłków zmniejszyła się z 20 975 do 8 816 (42,0%), a wypłacona z tego tytułu kwota z 18 009 tys. zł do 7 906,5 tys. zł (43,9%). Na przestrzeni badanego okresu zmniejszeniu uległa także wysokość wpłat wnoszonych przez PUP z tytułu składki zdrowotnej dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. W 2012 r. na ten cel wydatkowano 4 052,4 tys. zł, natomiast w 2016 r. - 2 588,5 tys. zł. Liczba uregulowanych z powyższego tytułu składek zmniejszyła się z 104 285 w 2012 r. do 45 952 w 2016 r.

Na przestrzeni lat 2013 – 2016 zmniejszyła się także liczba *wypłaconych dodatków aktywizacyjnych* z 1 029 do 469 oraz kwot wypłaconych z tego tytułu z 1 233,9 tys. zł do 564,9 tys. zł.⁴⁸

Zwiększały się natomiast wydatki na finansowanie robót publicznych i prac interwencyjnych. W latach 2013-2016 robotami publicznymi objęto ogółem 545 bezrobotnych z terenu Miasta Wałbrzycha wydatkując na ten cel łącznie 4 591,0 tys. zł. W ramach prac interwencyjnych zatrudniono ogółem 262 osoby wydatkując 2 339,8 tys. zł.

W badanym okresie wydatki na dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej wzrosły z 3 441,2 tys. zł w 2013 r. do 3 687,4 tys. zł w 2016 r. i objęto nimi ogółem 774 osoby. W 2013 r. z tej formy pomocy skorzystało 172 bezrobotnych, w 2014 r. - 194 , w 2015 r. - 217 i w 2016 r. – 191. Na doposażenie i wyposażenie 699 stanowisk pracy mieszkańców Miasta Wałbrzycha PUP wydatkował ogółem 7 761,3 tys. zł. W 2013 r. z tej formy pomocy skorzystało 145 osób, w 2014 r. - 160 , w 2015 r. - 194 osoby i w 2016 r. - 200 osób.

(Dowód: akta kontroli str. 280 – 281)

2.7. Na przestrzeni badanego okresu malała liczba osób bezrobotnych przypadających na jednego pracownika PUP zatrudnionego w charakterze pośrednika pracy, doradcy zawodowego oraz specjalisty ds. rozwoju zawodowego. W 2012 r. w PUP zatrudniano na powyższych stanowiskach ogółem 41 pracowników, a na każdego z nich przypadało średnio 436 osób będących petentami PUP. Na przestrzeni lat 2013 – 2016 liczba powyższych pracowników

⁴⁸ W 2012 r. na wypłatę 1226 zasiłków aktywizacyjnych wydatkowano kwotę 1 286,7 tys. zł.

PUP zmniejszyła się do 36⁴⁹, natomiast liczba osób przypadających na jednego pracownika zmalała z 449 w 2013 r. do 380 w 2014 r., do 375 w 2015 r. i do 353 w 2016 r.

(Dowód: akta kontroli str. 389)

2.8. W okresie objętym kontrolą na działalność PUP zostało złożonych łącznie sześć skarg⁵⁰, z czego mieszkańcy Wałbrzycha złożyli trzy skargi, które wpłynęły w latach 2014-2016. Wszystkie skargi dotyczyły działań i zachowań pracowników PUP przy rozpatrywaniu indywidualnych spraw petentów. Skargi te okazały się niezasadne. W wyniku przeprowadzonych przez PUP postępowań wyjaśniających nie stwierdzono niedopełnienia przez pracowników obowiązków należytego i wyczerpującego poinformowania petentów o propozycjach pracy i wymaganych dokumentach niezbędnych przy załatwianiu poszczególnych spraw.

(Dowód: akta kontroli str. 267 – 268)

PUP w okresie od 2 maja do 30 września 2014 r. przeprowadził badania ankietowe wśród 2 175 swoich klientów⁵¹. Z analizy zebranych ankiet wynikało m.in., iż spośród ogółu osób ankietowanych, z usług świadczonych przez PUP 142 osoby (6,5%) było niezadowolonych, a 20 (0,9%) było bardzo niezadowolonych.⁵²

(Dowód: akta kontroli str. 286 - 308)

2.9. Na koniec 2012 r. w Wałbrzychu zamieszkiwało ogółem 119 171⁵³ osób, w tym 62 962 (52,8%) kobiet. Na przestrzeni lat 2013 – 2016 liczba mieszkańców Wałbrzycha systematycznie zmniejszała się i na koniec 2016 r. wynosiła 114 568 osób, w tym 60 609 (52,9%) kobiet. Na koniec 2012 r. w PUP zarejestrowanych było ogółem 8 029 osób bezrobotnych, w tym 4 288 (53,4%) kobiet. Petentami PUP w 2012 r. było 11 578 mieszkańców Wałbrzycha, w tym 5 643 (48,7%) kobiet. W grupie osób bezrobotnych 3 706 osób było długotrwale bezrobotnych, 1 435 było bez pracy przez okres ponad 12 miesięcy, a 1 056 przez okres ponad 24 miesiące. Wśród zarejestrowanych w PUP bezrobotnych 13,0% stanowiły osoby w wieku 18 – 24 lata, 29,8% w wieku 25 – 34 lata, 19,9% w wieku 35 – 44 lat, 23,1% w wieku 45 – 54 lata, 11,6% w wieku 55 – 59 lat i 2,7% w wieku 60 – 64 lata. Bez stażu pracy pozostawało 853 bezrobotnych, 382 miało staż 30 lat i więcej, 2 042 staż 20 – 30 lat, 1 423 staż 10 – 20 lat, 1 179 staż 5 – 10 lat i 1 976 staż 1 – 5 lat.

Na przestrzeni lat 2013 – 2016 systematycznie zmniejszała się liczba osób będących petentami PUP⁵⁴ oraz osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Na koniec 2016 r. w PUP zarejestrowanych było ogółem 3 891 osób bezrobotnych, w tym 2 157 (55,4%) kobiet. W grupie osób bezrobotnych 1 947 stanowili długotrwale bezrobotni, 638 osób było bez pracy przez okres ponad 12 miesięcy, a 718 przez okres ponad 24 miesiące. Wśród zarejestrowanych w PUP bezrobotnych 8,1% stanowiły osoby w wieku 18 – 24 lata, 24,4% osoby w wieku 25

⁴⁹ W 2013 r. zatrudniano 38 pracowników kluczowych, w 2014 r. - 40, w 2015 r. - 38 i w 2016 r. - 36.

⁵⁰ W 2013 r. i w 2014 r. wpłynęło po jednej skardze, natomiast w 2015 r. i w 2016 r. po dwie skargi.

⁵¹ Wydział Poradnictwa Zawodowego i Aktywnego Poszukiwania Pracy przeprowadził 233 ankiety, Wydział Ewidencji, Rejestracji i Świadczeń przeprowadził 337 ankiet, Wydział Pośrednictwa Pracy przeprowadził 813 ankiet, Wydział Instrumentów Rynku Pracy przeprowadził 314 ankiet, Wydział Szkoleń przeprowadził 218 ankiet, Wydział Rynku Pracy i Programów Specjalnych przeprowadził 257 ankiet i Wydział Finansowy przeprowadził 3 ankiety.

⁵² Ankietowali mieli skalę ocen: bardzo zadowolony, zadowolony, trudno powiedzieć, niezadowolony i bardzo niezadowolony.

⁵³ Z informacji przekazanych do PUP przez Urząd Miejski w Wałbrzychu.

⁵⁴ Na przestrzeni lat 2013 – 2016 petentami PUP było odpowiednio 10918 osób, 9589 osób, 8865 osób i 7719 osób będących mieszkańcami Wałbrzycha.

– 34 lata, 23,4% w wieku 35 – 44 lat, 18,4% w wieku 45 – 54 lata, 16,6% w wieku 55 – 59 lat i 9,1% w wieku 60 – 64 lata. Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych 401 miało wykształcenie wyższe, 791 policealne i średnie zawodowe, 289 średnie ogólnokształcące, 1 057 zasadnicze zawodowe i 1353 wykształcenie gimnazjalne i niższe. Bez stażu pracy było 294 bezrobotnych, 251 miało staż 30 lat i więcej, 482 staż 20 – 30 lat, 679 staż 10 – 20 lat, 628 staż 5 – 10 lat i 873 staż 1 – 5 lat. Na koniec 2016 r. stopa bezrobocia w Mieście Wałbrzychu wynosiła 9,0 %.

(Dowód: akta kontroli str. 282 - 283)

Spośród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2012 r. prawo do zasiłku posiadało 1 902 osób. Na przestrzeni lat 2013 – 2016 liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku zmniejszyła się o 67,5% i na koniec 2016 r. wносиła 618 osób ⁵⁵.

W 2012 r. z ewidencji bezrobotnych wykreślono 10 943 osoby, w tym 4 622 z tytułu podjęcia pracy (42,2%), 4 109 osób (37,6%) z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy i odmowy podjęcia pracy oraz 680 (6,2%) osób z tytułu dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego. W poszczególnych latach badanego okresu z przedmiotowej ewidencji wykreślono odpowiednio: 11 247, 11 473, 10 187 i 8 322 osoby bezrobotne, w tym corocznie: z tytułu podjęcia pracy od 42,9% do 48,5% bezrobotnych, w związku z odmową podjęcia pracy lub niepotwierdzeniem gotowości do pracy od 30,7% do 37,5% oraz w związku z dobrowolną rezygnacją ze statusu bezrobotnego od 5,3% do 6,0% osób.

(Dowód: akta kontroli str. 284)

2.10. Z ewidencji prowadzonej przez PUP wynikało, iż z zarejestrowanych na koniec 2016 r. osób bezrobotnych, dziewięć zostało zarejestrowanych jako bezrobotne jeszcze w latach 1990 – 1999, z tego jedna osoba została zarejestrowana w grudniu 1991 r. (25 lat temu), dwie w 1995 r., jedna w 1996 r. jedna w 1997 r. i cztery w 1998 r. W latach 2000 – 2005 zarejestrowanych zostało kolejne 13 osób, w latach 2006 – 2010 zarejestrowano 118, a 3 371 osób w latach 2011 – 2016.

W trakcie kontroli szczegółowymi badaniami objęto wygenerowaną z systemu informatycznego PUP grupę 50 osób, które zarejestrowane były jako bezrobotne na koniec 2012 r. i 2016 r. Ustalono m.in., że w badanej grupie III profil pomocy określono 14 bezrobotnym, a II profil 17 bezrobotnym. W przypadku 19 bezrobotnych dokonano zmiany profili pomocy, w tym w 10 przypadkach z II na III, w pięciu z III na II, w dwóch z II na I, w jednym z I na II i w jednym z II na I a następnie na III. Z badanej grupy w latach 2013 – 2016 pracę podjęły ogółem 23 osoby, w tym 13 osób jednokrotnie, sześć dwukrotnie, trzy trzykrotnie i jedna osoba czterokrotnie. Wobec wszystkich osób PUP podejmował wielokrotne różnorakie działania w celu ich aktywizacji zawodowej, m.in. poprzez: informowanie o ofertach pracy, wydawanie skierowań na konkretne oferty pracy i na różnego rodzaju szkolenia, poradnictwo zawodowe świadczone w formie indywidualnej i grupowej, udział w zajęciach aktywizacyjnych w Klubie Pracy oraz prowadzonych w Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej przy Dolnośląskim Urzędzie Pracy. Mimo tego na koniec 2013 r. na liście bezrobotnych pozostawały 33 osoby, na koniec 2014 r. – 29 osób, na koniec 2015 r. – 32 osoby, a na koniec 2016 r. wszystkie 50 osób. W ocenie NIK podejmowane działania PUP wobec tych osób

⁵⁵ Na koniec 2013 r. prawo do zasiłku posiadało 1587 bezrobotnych, na koniec 2014 r. takie prawo posiadało 786 osób, a na koniec 2015 r. 635 osób.

mimo że zasadne, okazały się nie w pełni skuteczne, gdyż nie doprowadziły do trwałego ich zatrudnienia i likwidacji statusu bezrobotnego.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora PUP w przedmiotowej sprawie wynikało, iż główną przyczyną pozostawania tych osób na koniec 2016 r. w ewidencji bezrobotnych był brak ich chęci do podejmowania jakiejkolwiek pracy i przejawianie postawy roszczeniowej. Istotną z przyczyn była także ograniczona gotowość osób bezrobotnych do podjęcia pracy wynikająca z ich ograniczeń zdrowotnych (44 osoby), sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi (34 osoby) oraz dziećmi posiadającymi określony stopień niepełnosprawności (1 osoba). Kolejną z przyczyn był brak kwalifikacji zawodowych lub posiadanie kwalifikacji nieadekwatnych do potrzeb lokalnego rynku pracy, niska motywacja do podejmowania zatrudnienia spowodowana różnymi czynnikami, m.in. uzależnieniami, zobowiązaniami alimentacyjnymi, sytuacją rodzinną. Ponadto osoby będące długo bezrobotne cechuje niski poziom motywacji i samooceny w podejmowaniu pracy oraz zadowolenie z braku aktywności zawodowej. Brak doświadczenia zawodowego tych osób powoduje niechęć ze strony potencjalnych pracodawców do ich zatrudniania,

Przeprowadzona w toku kontroli analiza 20 osób wybranych z grupy najdłużej przebywających w latach 2013-2016 na liście bezrobotnych⁵⁶ wykazała, że 17 z nich posiadało status bezrobotnego przez cały ten okres, a łączna w tym czasie liczba podejmowanych przez PUP działań w stosunku do jednej osoby, w celu jej aktywizacji zawodowej, w skrajnym przypadku obejmowała 24 działania w szczególności w postaci konkretnych: ofert pracy, indywidualnych informacji zawodowych, porad doradcy zawodowego). Osoby te sporadycznie akceptowały propozycję przedkładane im przez PUP, albo podejmowały pracę jedynie na krótki okres. W ocenie NIK, pomijając w tej grupie trzy osoby oddalone od rynku pracy z powodów zdrowotnych oraz nie licząc kilku przypadków braku akceptacji osoby bezrobotnej przez pracodawcę do którego została skierowana (np. z powodu nie spełniania wymagań) można założyć, iż status bezrobotności większości tych osób wynikał w znacznej mierze z ich szczególnych oczekiwań⁵⁷ lub był spowodowany niską motywacją i mobilnością przekładającą się na brak gotowości do podejmowania zatrudnienia.⁵⁸

(Dowód: akta kontroli str. 356 – 378)

2.11. W 2012 r. na jednego bezrobotnego przypadało 0,39 oferowanego miejsca pracy. W 2013 r. wskaźnik ten wynosił 0,41, w 2014 r. – zwiększył się do 0,63, a w latach 2015 - 2016 wzrósł odpowiednio do 0,70, i do 0,80.

(Dowód: akta kontroli str. 390)

2.12. W badanym okresie zwiększała się ilość ofert pracy wpływających do PUP. W 2012 r. PUP otrzymał 6 950 ofert pracy, w tym 1 871 ofert subsydiowanych. W latach 2013 - 2016 do PUP wpłynęło odpowiednio 6 950, 9 610, 10 011 i 10 116 ofert pracy, w tym odpowiednio 2 393, 2 688, 2 728 i 2 792 ofert subsydiowanych. Najwięcej ofert pracy zgłaszali pracodawcy z branży: usług administracyjnych i działalności wspierającej, administracji publicznej i obrony narodowej, obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli, informacji i komunikacji, budowlanej, przetwórstwa przemysłowego, związanej z zakwaterowaniem

⁵⁶ 13 osób miało ustalony III profil pomocy.

⁵⁷ Np. osoba chciałaby podjąć zatrudnienie wyłącznie w służbie zdrowia i tylko takie oferty bierze pod uwagę.

⁵⁸ Dotyczy np. osób z wydanym skierowaniem do pracy, które nie zgłosiły się do pracodawcy.

i usługami gastronomicznymi, transportem i gospodarką magazynową, opieką zdrowotną i pomocą społeczną.

(Dowód: akta kontroli str. 390)

2.13. PUP otrzymywał informacje od podmiotów gospodarczych o zamiarach zwolnień grupowych, z przyczyn nie dotyczących pracowników. W 2012 r. wpłynęło pięć takich informacji dotyczących zwolnienia 269 pracowników z terenu działania PUP. W latach 2013 – 2016 wpłynęło ogółem 16 informacji w przedmiotowej sprawie, a zwolnieniami grupowymi objętych zostało łącznie 425 pracowników⁵⁹. Do największych zwolnień grupowych doszło w 2016 r. w jednej ze spółek z o.o. w Wałbrzychu, gdzie zwolnieniem grupowym zamierzano objąć 83,3% zatrudnionych pracowników (zwolniono 164 pracowników, w tym 125 w grupie pracowników fizycznych i 39 pracowników administracyjnych). Ze zwolnionymi pracownikami zainteresowanymi informacjami dotyczącymi: rejestracji w PUP, nabyciem statusu bezrobotnego, przyznaniem prawa do świadczeń (łącznie ok. 90 osób) w dniach 28 października 2016 r. oraz 4 listopada 2016 r. zorganizowano spotkania, w których uczestniczyli także zaproszeni pracodawcy z terenu Dolnego Śląska. Wśród zwolnionych pracowników fizycznych przeważały osoby w zawodach: ślusarz, tokarz, frezer, spawacz operator wózka widłowego, śrutowacz, wiertacz, tj. osoby z kwalifikacjami poszukiwanymi zarówno na lokalnym, jak i dolnośląskim rynku pracy. Z tych względów w PUP zarejestrowały się głównie osoby ubiegające się o świadczenie przedemerytalne (ok. 40 osób) oraz zainteresowane szkoleniami, uzyskaniem jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności, gospodarczej, otrzymaniem dodatku aktywizacyjnego (ok. 10 osób).

(Dowód: akta kontroli str. 313 – 322, 471-472)

2.14. PUP wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu realizował określone w Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009-2015 oraz na lata 2016 - 2020 działania w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i będących jednocześnie klientami opieki społecznej. Działaniami tymi objęto osoby skierowane przez pracowników socjalnych MOPS w Wałbrzychu. Działania dotyczyły objęciem wskazanych osób wybranymi usługami oraz instrumentami rynku pracy, w tym m.in. indywidualnym i grupowym poradnictwem zawodowym, zintensyfikowanym pośrednictwem pracy, usługą szkoleniową. PUP na podstawie porozumienia zawartego z MOPS w dniu 25 listopada 2013 r. zobowiązał się do wydawania skierowań bezrobotnym do zawarcia kontraktu socjalnego. Jak wskazała Dyrektor PUP „Porozumienie zostało zawarte na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. W wyniku jego realizacji 219 osobom udzielono konsultacji w związku z zastosowaniem określonych instrumentów aktywizacji zawodowej. Nie doszło natomiast do zawarcia kontraktów socjalnych z osobami skierowanymi przez MOPS w związku z możliwościami stworzonymi przez art. 50 ust. 2 pkt 3 ustawy o promocji zatrudnienia, gdyż żadna z tych osób nie spełniała wymogu cytowanego przepisu”. Na podstawie porozumienia z MOPS z dnia 2 marca 2015 r., PUP w związku z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym⁶⁰, zobowiązał się do oddelegowania raz w miesiącu⁶¹ doradcy

⁵⁹ W roku 2013 w ramach zwolnień grupowych zwolniono 101 pracowników, w 2014 r. 29 pracowników, w 2015 r. 31 pracowników i w 2016 r. 264 pracowników.

⁶⁰ Dz.U. z 2016 r., poz. 1828.

⁶¹ W każdy ostatni piątek każdego miesiąca w godzinach od 10³⁰ do 14³⁰.

zawodowego, który bezpłatnie będzie świadczył specjalistyczne usługi na rzecz osób uczestniczących w Klubie Integracji Społecznej. Wyjaśniając w tej sprawie Dyrektor PUP podała, że „Działania doradcy zawodowego pełniły funkcję informacyjną, motywacyjną, edukacyjną oraz naprawczą. Odbływały się w trzech głównych wymiarach, tj.: osobistym (m.in. analiza i diagnostyka potencjału osobistego i zawodowego uczestnika procesu doradczego), społecznym (m.in. analiza schematów funkcjonowania uczestników procesu doradczego w grupach społecznych) oraz zawodowym (opracowanie optymalnej ścieżki kariery zawodowej uwzględniającej elementy potencjału osobistego i zawodowego uczestnika procesu doradczego). Dokumentację działań doradczych stanowiła opinia doradcy zawodowego zawierająca informacje na temat potencjału każdego uczestnika procesu doradczego, ze zwróceniem uwagi na posiadane predyspozycje, zainteresowania oraz potrzeby zawodowe”.

(Dowód: akta kontroli str. 405-418, 468-470)

W celu zapewnienia właściwej współpracy i sprawnej wymiany informacji dotyczących bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, korzystających jednocześnie ze świadczeń pomocy społecznej (dla których PUP określił III profil pomocy) prowadzących do zapewnienia tym osobom najlepszych możliwości aktywizacji zawodowej i integracji społecznej,⁶² stworzono realizowany przez PUP i MOPS Program Aktywizacji i Integracji.. W ramach tego programu PUP zobowiązał się do aktywizacji zawodowej wybranych bezrobotnych w ramach prac warsztatowych i społecznie użytecznych. Odbyły się trzy⁶³ edycje powyższego programu, w których udział wzięło łącznie 25 osób realizujących kontrakty socjalne, z czego 14 zadeklarowało chęć ponownego ustalenia profilu oraz modyfikacji Indywidualnego Planu Działania.

(Dowód: akta kontroli str. 419 – 435)

W ramach realizacji projektu „Profesjonalny urzędnik”⁶⁴ PUP zawarł w dniu 4 września 2013 r. porozumienie w sprawie jego wdrażania z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu oraz MOPS. Porozumienie miało usprawnić współpracę umawiających się stron w zakresie realizacji obsługi osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, a w szczególności z grup defaworyzowanych będących wspólnymi klientami stron porozumienia. Dyrektor PUP wskazała m.in., że działania te „Dotyczyły pogłębienia współpracy między instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Ich celem były działania informacyjne na temat specyfiki pracy każdej z instytucji działającej na rzecz tak zwanego klienta wspólnego. Działania te stały się wstępem do wypracowania wspólnego modelu pracy Powiatowego urzędu Pracy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu. Wspomniany model stał się narzędziem dalszej współpracy, opartej na wzajemnej wymianie informacji, kompleksowym podejściu do klienta zmierzającym do poprawy efektywności podejmowanych działań, w tym działań na rzecz aktywizacji

⁶² Na podstawie art. 62 ust. 7 ustawy o promocji zatrudnienia, w ramach trzech porozumień o realizacji.

⁶³ Pierwsza edycja w dniach od 13 września do 13 listopada 2015 r., druga edycja w dniach od 25 kwietnia do 24 czerwca 2016 r. i trzecia edycja w dniach od 12 września do 11 listopada 2016 r. w ramach trzech porozumień z MOPS, tj. odpowiednio z 9 września 2015 r., 19 kwietnia 2016 r. i 9 września 2016 r.

⁶⁴ Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie, Poddziałanie 6.1.2. Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

zawodowej." Dyrektor PUP wskazała także, iż „Podejmowane działania odbywały się zgodnie z zasadą komplementarności pozwalającej na uzyskanie efektu synergii w procesie rozwiązywania problemów społecznych i zawodowych tak zwanego klienta wspólnego. W ramach podjętej współpracy klienci wymagający szczególnego wsparcia, otrzymujący z MOPS tzw. „Kartę aktywności” byli kierowani do skorzystania ze wsparcia doradcy zawodowego, a następnie zgodnie z indywidualnymi potrzebami do skorzystania z innych form wsparcia, w ramach dostępnych usług oraz instrumentów rynku pracy. Odminną grupę klientów stanowiły osoby zmotywowane do poszukiwania zatrudnienia, którym MOPS wydawał tzw. „Bon dla aktywnych”. Działania skierowane do tej grupy klientów, opierały się głównie na diagnozie deficytów utrudniających tym osobom włączenie się w życie społeczne i zawodowe. Osobom takim proponowane było wsparcie w formie realizacji optymalnych usług oraz instrumentów, w tym np. usługi szkoleniowej. W ramach tak zdefiniowanej współpracy ze wsparcia PUP skorzystało 400 osób, którym wydano „Karty aktywności” oraz „Bony dla aktywnych”.

(Dowód: akta kontroli str. 402 – 404, 467-472)

2.15. Prowadzone przez PUP w latach 2012-2016 działania na rzecz zwiększenia aktywizacji zawodowej mieszkańców Wałbrzycha przyczyniły się do zmniejszenia liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 51,5%, tj. z 8 029 osób na początku 2012 r. do 3 891 osób na koniec 2016 r.⁶⁵.

W latach 2013 – 2016 na realizację 24 projektów, PUP otrzymał z Funduszu Pracy rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kwotę 6 003, tys. zł, z której wydatkował ogółem 5 871 443 zł (97,8%). Niewykorzystane kwoty dotacji w łącznej kwocie 131 557 zł zostały zwrócone na konto ww. Ministerstwa.

(Dowód: akta kontroli str. 45 -234, 397 – 398)

Według Dyrektora PUP niepełne wykorzystanie dotacji otrzymanych z rezerwy celowej wynikało z oszczędności jakie powstawały w trakcie realizacji zawartych umów. Nie zawsze uczestniczący w wsparciu odbywali pełny jego zakres przewidziany zawartymi umowami, w związku zaistniałymi wydarzeniami losowymi (choroba, rezygnacja z udziału, itp.), a w ich miejsce nie zawsze było możliwe kierowanie innych bezrobotnych. W przypadku kiedy brak było możliwości wykorzystania tych środków na inną formę wsparcia zachodziła konieczność ich zwrotu na konto dotującego.

(Dowód: akta kontroli str. 462-464)

Badaniami szczegółowymi objęto wydatki związane z realizacją czterech projektów: „Nowe perspektywy”, „Wspólne możliwości”, „Mam pracę” i „Aktywizacja 50+”. Na realizację powyższych projektów przekazana została kwota 847 800 zł (14,1%) przyznanych dotacji, z której wykorzystano 782 796 zł (92,3%). Badania wykazały, że ponoszone wydatki na realizację tych projektów były gospodarne, a działania realizowano w sposób właściwy, zgodnie z założeniami przyjętymi w dokumentach strategicznych i programach Miasta Wałbrzycha i Powiatu Wałbrzyskiego oraz że rzetelnie i terminowo sporządzano sprawozdania z ich realizacji.

Środki pozyskane na realizację projektu „Nowe perspektywy” przeznaczone zostały w kwocie 114,9 tys. zł dla 25 bezrobotnych i związane były m.in. ze stażami prowadzącymi do uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych tych osób w drodze nabycia przez nie doświadczenia zawodowego. W ramach tego programu

⁶⁵ Na koniec czerwca 2017 r. w mieście Wałbrzychu zarejestrowanych było 3532 osób bezrobotnych.

dofinansowano także utworzenie dwóch miejsc pracy, na co przeznaczono kwotę 42,9 tys. zł. Z przeznaczonej na realizację przedmiotowego projektu łącznie kwoty 157,5 tys. zł wydatkowano 156,3 tys. zł (99,2%). Niewykorzystana kwota w wysokości 1,2 tys. zł została zwrócona na konto Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Z udziału w realizacji powyższego projektu w 2013 r. zrezygnowały cztery osoby, natomiast 21 uczestniczyło w jego realizacji w roku następnym. W wyniku realizacji projektu zatrudnienie znalazło 15 osób, a 10 powróciło na listy bezrobotnych.

Realizując projekt „Wspólne możliwości” 57 bezrobotnych w ramach robót publicznych wykonywało prace związane m.in. ze sprzątaniem gminnych dróg i ulic, porządkowaniem i pielęgnowaniem zieleni gminnej, wykonywaniem prac porządkowych na obiektach rekreacyjno-sportowych. Z przyznanej na realizację tego programu kwoty 250,3 tys. zł, wykorzystano 234,6 tys. zł (93,7%). Niewykorzystana kwota dotacji w wysokości 15,7 tys. zł została zwrócona na konto MRPiPS. Z pośród osób bezrobotnych uczestniczących w tym programie, 19 zostało zatrudnionych po zakończeniu jego realizacji, a na listy bezrobotnych powróciło 25 osób.

Z kwoty 400,0 tys. zł przeznaczonej na realizację projektu „Mam pracę” wykorzystano 394,8 tys. zł (98,7%). W programie udział wzięło 20 osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie w 2015 r. i w 2016 r.

W realizowanym w 2016 r. projekcie „Aktywizacja 50+” przeznaczonym dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia udział wzięły dwie osoby, które znalazły zatrudnienie, a przeznaczone na realizację tego projektu środki w wysokości 40,0 tys. zł zostały w całości wykorzystane.

(Dowód: akta kontroli str. 45-234)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Podejmowane w badanym okresie działania PUP, mające na celu zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców Miasta Wałbrzycha przyczyniły się do zmniejszenia liczby zarówno ogółu bezrobotnych, jak i długotrwale bezrobotnych oraz do zdynamizowania lokalnego rynku pracy, chociaż nie zawsze prowadziły do trwałego zatrudnienia tych osób. Systematycznie malała stopa bezrobocia w Mieście Wałbrzychu, która na koniec 2016 r. wynosiła 9,0%, wobec 19,3% w Powiecie Wałbrzyskim. Mimo że opracowane plany, programy działalności PUP nie odnosiły się wprost do celów strategicznych i operacyjnych określonych w obowiązujących Strategiach Zrównoważonego Rozwoju oraz Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha, to realizowane działania zasadniczo korespondowały z założeniami przyjętymi w tych dokumentach. Wydatki dokonane na realizację zbadanych przedsięwzięć dokonane zostały prawidłowo, z uwzględnieniem kryterium gospodarności i rzetelności. PUP monitorował udzielone osobom bezrobotnym i poszukującym pracy formy pomocy w fazie ich realizacji.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, wobec nie stwierdzenia nieprawidłowości, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁶⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Wrocław, dnia 29 września 2017 r.

Kontroler:
Marek Lewandowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Radosław Kujawiński

.....
podpis

⁶⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

